

doi: 10.3935/rsp.v16i1.821

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA: MOGUĆNOSTI ZA SOCIJALNO STANOVANJE U SREDNJOJ I ISTOČNOJ EUROPI

Budimpešta, 6. – 7. listopada 2008.

Radionicu o ovoj aktualnoj temi organizirao je *Metropolitan Research Institute*, Budimpešta u suradnji s Vijećem Europe i Europskom ekonomskom komisijom UN-a.

Početak konferencije, prvi ponedjeljak u listopadu, obilježen je kao Međunarodni dan stanovanja. Obilježavajući Međunarodni dan stanovanja u Europskom parlamentu u Bruxellesu, organizirana je 6. listopada 2008. konferencija »Pristojno i priuštivo stanovanje u europskim gradovima«.

Spomenuta konferencija bila je nastavak rasprave koju je 18. rujna 2008. u Europskom parlamentu organizirao međuodbor Urbanizam – stanovanje na temu »Prema europskoj politici za održivo stanovanje«.

Otvarajući radionicu, S. Bujdoso iz mađarskog Ministarstva za lokalne vlasti, odgovornog za stambenu politiku, naveo je glavne stambene programe koje vlada podupire te posebno ukazao na izazove dosljednije stambene politike glede socijalnog stanovanja.

K. F. Bopp iz Vijeća Europe govorio je o pristupu stanovanju iz perspektive ljudskih prava. Posebno je analizirao učinke Socijalne povelje Vijeća Europe koja jamči pravo na pristojno stanovanje. R. Terwiliiger, *Habitat for Humanity*, problematizirao je fenomen svjetske stambene krize i zajedničkih napora za traženjem rješenja u okviru Globalne kampanje za pristojno stanovanje. P. Deda, iz Europske ekonomske komisije UN-a, socijalno stanovanje vidi

kao pomoć kućanstvima s problemima priuštivosti pristojnom stanovanju.

U okviru sesije Međunarodne usporedbe – perspektive iz zapadne Europe održana su tri izlaganja. D. Czischke, CECODHAS - Europska udruga za neprofitno i socijalno stanovanje, u izlaganju »Akteri socijalnog stanovanja u Europi: gledajući sa Zapada na Istok«, upozorila je na aktualnosti socijalnog stanovanja u zapadnim zemljama i mogućim primjerima dobre prakse za politike istočnih zemalja. U veoma inspirativnom izlaganju »Socijalno stanovanje: drugo francusko izuzeće?« C. Tutin je analizirao probleme stambene politike i važnost socijalnog stanovanja u postsocijalnoj državi u Francuskoj. Sve je više zahtjeva za socijalnim stanovima; problemi beskućnika sve su više politički problem.

C. Levy-Vroelant i C. Reinprecht u opsežnom izlaganju »Učenje iz prošlosti? Esej o socijalnom stanovanju u komparativnom pristupu« upozorili su na niz izazova koji su u povijesti rezultirali većim ulaganjem u socijalno stanovanje. Za njih je socijalno stanovanje politička konstrukcija odnosa kapitala i radne snage. U razvoju socijalnih stambenih programa značajna je ovisnost o prijedenu putu. U izlaganju je dana opsežna analiza povijesti socijalnog stanovanja u Austriji i Francuskoj.

U diskusiji o povezanosti socijalnog stanovanja i zajedničkog tržišta EU-a istaknuta je činjenica prema kojoj na zahtjev Europske komisije Nizozemska i Švedska trebaju prodati dio socijalnih stanova jer u njima stanuju srednji slojevi. Istaknuta je povezanost socijalnog stanovanja s tržištem rada.

Druga se sesija bavila međunarodnom usporedbom, ovaj put perspektivom iz tranzicijskih zemalja. J. Hegedüs u izlaganju »Hoće li se socijalni stanovi javiti kao stup sustava socijalne politike u tranzicijskim zemljama?« dao je kritičku evaluaciju opcija i stambenih programa iz perspektive tranzicijskih zemalja.

U izlaganju S. Puzanova »Socijalni element u ruskom stambenom sustavu – novi naspram starog socijalnog sektora« upozoreno je na paradoksalne učinke stambenog tržišta i rastuće potrebe socijalnog stanovanja te probleme srednjih slojeva sa stanovanjem. U izlaganju M. Luxa »Socijalno stanovanje u Češkoj, nerazriješena pitanja i moguća usmjerenja« analizirana je uloga države koja prepoznaje stambene probleme i koja utire put stambene politike s prepoznatljivim socijalnim elementima.

U tranzicijskim zemljama djeluje američka organizacija *Habitat for Humanity*, a o iskustvima i postignućima govorila je L. Hayes. Programi koje je ova organizacija provela za stambeno zbrinjavanje manjinskih skupina zaslužuju posebnu pozornost.

Rasprava o socijalnom stanovanju u tranzicijskim zemljama istaknula je proces socijalnog učenja te postavila pitanja kako i koliko se može učiti iz vlastitog iskustva i iskustva drugih.

Lux u češkom iskustvu vidi napredak suradnje istraživača u području stambene politike i političara te utjecaja rezultata istraživanja na mjere stambene politike.

Socijalno stanovanje i nacionalne stambene strategije bila je tema treće sesije. S. Tsenkova predstavila je rezultate prakse socijalnog stanovanja u jugoistočnoj dijelu Europe. Dio ovog istraživanja bila je i praksa socijalnog stanovanja u Hrvatskoj. Stambeni su programi u ovim zemljama uglavnom marginalizirani, a prema broju stambenih instituta koji se prakticiraju ističu se Hrvatska i Rumunjska.

G. Bežovan podnio je izlaganje o socijalnom stanovanju u Hrvatskoj kao dijelu rezidualne socijalne skrbi. N. Džeper-Ganibegović govorila je o bosanskim stambenim problemima uvjetovanim ratom i rušenjem stambenog fonda te migracijama stanovništva s aspekta prava na stan, kao ljudskog prava.

Slovačko iskustvo gradnje javnih najamnih stanova analizirano je u izlaganju E. Szolgayove. Slovačka postaje predvodnicom među tranzicijskim zemljama s jasnom ulogom Nacionalnog stambenog fonda koji u suradnji s lokalnim vlastima gradi oko 3 000 javnih najamnih stanova godišnje. Najamnina u stanu od 60m² je oko 150 eura mjesečno.

A. Muziol-Weclawowicz i J. Bondarczuk predstavili su rezultate istraživanja glede učinkovitosti i održivosti modela neprofitnog stanovanja poznatog po nazivu TBS u Poljskoj. Program je počeo sredinom 1990-ih osnivanjem Nacionalnog stambenog fonda. Sredstva u fond dolaze iz državnog proračuna, kredita Razvojne banke Vijeća Europe i Europske investicijske banke. U Poljskoj djeluje 230 neprofitnih organizacija i 156 stambenih zadruga. Ove organizacije dobiju potporu i lokalnih vlasti gdje grade stanove.

B. Živković iz Stambenog centra za ranjive skupine, udruge koja se bavi stambenim zbrinjavanjem socijalno ugroženih građana u Srbiji, govorila je o civilnoj inicijativi koja razvija koncept socijalnog stanovanja. Centar kao organizaciju civilnog društva financira više inozemnih donatora. Koncept socijalnog stanovanja u ovom je projektu povezan s razvojem podupiruće okoline. Stanovanje i socijalna integracija Roma u Mađarskoj važna su politička tema, o čemu je izlagala N. Teller. Danas Romi u Mađarskoj žive u 700 naselja od kojih je 100 sasvim izolirano. Program njihovog stambenog zbrinjavanja povezan je sa širim programom socijalne integracije te izgradnjom socijalne i fizičke infrastrukture.

O problemima stanovanja u Beogradu i nedostatku odgovarajuće stambene strategije s prepoznatljivim elementima socijalnog stanovanja govorila je M. Petrović. Odgovor na ignoranciju stambenih problema ilegalna je stambena gradnja.

Dio radionice koji se bavio kritičkim pregledom uloge međunarodnih agencija i institucija imao je četiri izlaganja. F. Spinewijin izlagao je o ulozi FEANTSA-e, europske udruge za beskućnike, o njihovim iskustvima u tranzicijskim zemljama.

Predstavnica Razvojne banke Vijeća Europe E. Schwebel govorila je o njihovim iskustvima u financiranju stambenih projekata. U regiji su Poljska, Rumunjska i Mađarska najviše koristile sredstva za programe socijalnog stanovanja.

O smjernicama za socijalno stanovanje ranjivih skupina poticajno je izlaganje održala L. Youngs, predstavnica Vijeća Europe. Širi krug lokalnih dionika treba biti uključen u programe namijenjene ranjivim skupinama. Predložene mjere i smjernice teško mogu ispuniti tranzicijske zemlje.

Izlaganje A. Pittini, predstavnice CECODHAS-a, bilo je posvećeno temi Europske unije i socijalnog stanovanja u Istočnoj Europi. CECODHAS okuplja velik broj neprofitnih organizacija, a pored toga potiče širenje dobre prakse projekata socijalnog stanovanja, energetske učinkovitosti, urbane obnove i socijalne kohezije. Poticatelj rasprave J. Hegedüs u okviru ove sesije ukazao je na važnost međunarodnih agencija glede razvoja socijalnog stanovanja u regiji. Stručni kapaciteti i financijska ograničenja često su prepreka širenju ovih programa. Tema Globalni indeks stambene politike zaokupila je pozornost panela s odabranim krugom sugovornika. Uvodno izlaganje C. Vincenta potaknulo je raspravu glede važnosti prikupljanja indikatora relevantnih za stambenu politiku kao ključnih elemenata za dosljednije zagovaranja stanovanja kao prioriteta društvenog razvoja. Radionica je dala dobar pregled sadašnjih stambenih programa u tranzicijskim zemljama iz kojeg se vidi da glede socijalnog stanovanja postoje velike razlike. Kao dobri primjeri novih praksi ističu se Slovačka, Poljska i dijelom Rumunjska. Ostale zemlje, prije

svega Češka i Mađarska, nalaze se u situaciji traganja za boljim rješenjima. Hrvatska je među rijetkim zemljama u regiji koja nema stambenu strategiju, kao ni nacionalni program gradnje socijalnih stanova.

U doglednom vremenu može se očekivati objavljivanje radova s ovog skupa u posebnoj publikaciji.

Gojko Bežovan

doi: 10.3935/rsp.v16i1.824

KONFERENCIJA: HOSPICIJ I PALIJATIVNA SKRIB - OSNOVNO LJUDSKO PRAVO

Zagreb, 10. – 12. listopada 2008.

U Zagrebu se od 10. do 12. listopada 2008. održavao Drugi kongres palijativne skrbi Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem povodom Svjetskog dana hospicija i palijativne skrbi pod nazivom »Hospicij i palijativna skrb – osnovno ljudsko pravo« pod visokim pokroviteljstvom Stjepana Mesića, predsjednika Republike Hrvatske.

Trodnevni radni dio programa sastojao se od četiri tematske cjeline.

U sklopu prvog dana i prve teme **Reorganizacija zdravstva i palijativna skrb: Quo vadis palijativna skrb u Hrvatskoj i svijetu** uvodnim predavanjem »Inovativna reforma zdravstvene zaštite – kakva bi trebala biti?« Ranko Stevanović predlaže model nove reforme te definira elemente i sadržaje usmjeravajući se na promjenu legislative, vrste i načine osiguranja, razvoj grupne prakse, reformiranje Domova zdravlja, načina plaćanja rada, promjenu sustava izvješćivanja, edukaciju, uvođenje i provedbu posebnih programa kao i osiguranje kvalitete provedenom reformom. U